

Die produksie van hout en houtskool is kapitaalintensief en bestuur is 'n baie belangrike faktor vir sukses. Hoe beter toesighouding, opleiding en bestuur is, hoe kleiner sal die risiko wees vir onvoorsiene uitgawes.

Dus, voordat 'n nuwe produsent tot die mark wil toetree, moet hy eers beplan, begroot en marknavorsing doen.

Hierdie is 'n bedryfstak wat bestendigheid in kontantvloei kan bring in tye soos die huidige maar ook in tye van voorspoed. Dit moet gesond ontwikkel en uitgebrei word.

BRONNELYS

"Guide to machinery costs", May 1983.
Department of Agriculture, Natal Region.
Division of Agricultural Production Economy.

NASORG NADAT BOS FIESIES GEOES IS

F. V. BESTER

ADMINISTRASIE VIR BLANKES, LANDBOUNAVORSING
Privaatsak 13186, Windhoek 9000

INLEIDING

In die lig van die bosindringingsprobleem is verskeie navorsingsprojekte geloods met betrekking tot chemiese beheer van indringerbosse. Om indringerbos deur onkruidodders te beheer, is egter duur. 'n Alternatief vir chemiese beheer is die moontlikheid van bosbenutting deur die bos fisies te oes en die houtprodukt as energiebron aan te wend.

Vanaf proefresultate is dit baie duidelik dat afgekapte bos nie in alle gevalle dood is nie. Hergroei en ontkieming van saailinge het plaasgevind. Die belangrikste faktore wat 'n rol speel by die hergroei van bos nadat dit afgekap is, is waarskynlik die ouderdom van die bos, die klimaat en grondvogtoestande asook die seisoen wanneer dit geoes is. Hierdie hergroei en ontkieming van saailinge sal beheer moet word indien die benadering "verbeterde weiveld" is.

Houtbenutting oor die lang termyn mag ook 'n rol speel in daardie areas waar bosindringing nog nie ernstige afmetings aangeneem het nie. Die oes van die bos sal in so 'n geval meer selektief wees in teenstelling met daardie areas met 'n hoë bospopulasie. In bogenoemde geval sal die oesproses minder selektief wees, terwyl herinfestasië en saailinge beheer sal moet word.

Dit is bekend dat hergroei by sekere bossoorte gestimuleer word wanneer die bos fisies beskadig word, en op hierdie areas is nasorg van kardinale belang. Op areas met 'n bospopulasie van 9 000 bos per hektaar, waarvan 70 persent en meer indringerbos is, sal die oesproses noodgedwonge 'n totale oes van die indringer bos wees.

NASORG

Die nasorgmetode wat die hergroei en ontkieming van saailinge verhoed, moet

- (a) goedkoop wees of die houtprodukt moet die nasorgkoste gedeeltelik verhaal,

- (b) so gou moontlik nadat die bos geoes is, implimenteer word, sodat daardie areas wat geoes is weer so gou moontlik in die boerdery ingeskakel kan word,
- (c) prakties uitvoerbaar wees.

BEHEER VAN SAAILINGE EN HERGROEI NADAT DIE BOS GEOES IS

Die volgende metodes kan aangewend word om saailinge en bos wat fisies geoes is, te beheer:

- (a) Biologiese beheer deur bokke
- (b) Brand
- (c) Chemiese beheer

BIOLOGIESE BEHEER DEUR BOKKE

Indien bokke in die boerdery ingeskakel word om die hergroei op daardie areas wat geoes is, te beheer, is daar 'n paar faktore wat die keuse van die metode beïnvloed.

- (a) Bossamestelling en die spesievoorkeur van die bok
- (b) Bestokking
- (c) Bees/bok verhouding
- (d) Kapitale uitleg om die kampe bokproef te maak

Indien die bestokking nie korrek is nie sal die graskomponent nadelig beïnvloed word.

BRAND AS BEHEERMAATREËL

Faktore wat 'n rol speel met brand as beheermaatreël, is soos volg:

- (a) Hoeveelheid brandbare materiaal in die vorm van gras
- (b) Grootte van die saailinge en tipe vuur
- (c) Bossamestelling
- (d) Reënval
- (e) Rus van kamp na brand

'n Minimum van 1500 kg staande gras per hektaar is nodig om 'n effektiewe brand te verseker. Die hoeveelheid brandbare materiaal asook die mate van veldherstel is gekoppel aan die neerslag en gevolglik sal brand nie gedurende 'n droë siklus die wenslike resultate lewer nie. Indien die saailinge nog klein is, bestaan die moontlikheid dat 'n vin-nige vuur nie so effektief mag wees nie. Dit is ook bekend dat brand die hergroei van jong Sekelbos stimuleer en gevolglik is die aanwending van brand nie aan te beveel waar Sekelbos die dominante spesie is nie. Nadat die perseel gebrand is, sal dit tenminste twee seisoene moet rus om die herstel van die gras toe te laat.

CHEMIESE BEHEER

TORDON 155

Tordon 155, 'n vloeibare mengsel met diesel, kan deur middel van 'n rugsaksproeier of met behulp van 'n kwas op die stam van die boom aangewend word. Die gebruik van hierdie twee metodes van aanwending hou die nadeel in dat:

- (a) Saailinge wat nog nie ontkiem het onbehandeld bly. Gevolglik sal die saailinge eers moet uitgroei.
- (b) Kleiner bos wat in die oesproses vertrap is, sal eers moet uitgroei om die stam te kan behandel.
- (c) Die toediening van die middel met 'n kwas, waar die bospopulasie 3000 bos/ha en meer is, is nie prakties uitvoerbaar nie.
- (d) Alle stamme moet goed benat word met die onkruid-doder en gevolglik is die kostes hoog.
- (e) Slegs die stompe van die groter bome kan onmiddellik na die oesproses behandel word.

TORDON 225

Tordon 225 kan deur middel van rugsaksproeiers of lug-toediening aangewend word. Die gebruik van hierdie metodes hou die volgende nadele in:

- (a) Bos wat geoes is, moet ten minste twee jaar hergroei toon alvorens dit behandel kan word.
- (b) Dit kan slegs in die aktiewe groeiseisoen aangewend word wanneer die bos blare aan het.
- (c) Alle indringer bos word nie deur die middel gedood nie.

Tordon 225 hou die volgende voordele in:

- (a) Jong saailinge kan effektief gedood word.
- (b) Dit is prakties uitvoerbaar met bospopulasies van 9000 bos per hektaar en meer.

GRASLAN 20p

Graslan 20p word in 'n korrelvorm bemark en kan deur middel van lugtoediening of enkelstam behandeling aangewend word. Op areas met 'n hoë bospopulasie sal die enkelstam-behandelingsmetode as gevolg van die praktiese uitvoerbaarheid daarvan nie gebruik word nie. Die lugtoedieningsmetode kan as alternatief gebruik word op areas met 'n hoë bospopulasie en dit hou die volgende voordele in:

- (a) Dit kan onmiddellik nadat die bos geoes is, aangewend word.
- (b) Dit word deur die wortels van die plant opgeneem en is dus nie afhanklik van die fisiologiese toestand van die bos soos in die geval van Tordon 225 nie.
- (c) Dit kan gedurende die droëperiode voor die reënseisoen toegedien word.
- (d) Die middel het oor 'n periode van drie jaar 'n effektiewe uitwerking op die plante en gevolglik kan saailinge na die oes van die bos nog effektief gedood word.

Die middel kan ook breedwerpig toegedien word, maar dan sal die kostes weer die beperkende faktor wees.